

Rigsdagstidende.

1851. Forhandlingerne paa Folkethinget. № 209.

Anden Session.

59de Møde.

Tirsdagen den 7de Januar.

(Fortf.)

B. Christensen (fortsat): Dette spiller en meget, jeg kunde fristes til at sige, underordnet Rolle i Selskabet, ligesom det i sig selv er meget tvivlsomt, om det tør tillægges den store Betydning og Fortjeneste, hvortil Mange synes at være tilbøjelige. Uden imidlertid at ville frakjende denne Virksomhed Fortjeneste, vil jeg tillade mig at gøre opmærksom paa, at Fritagelse for Børnepligten var aabenbart Hovedgrunden for den største Deel af Selskabets hidtil havde Lærlinge til at tye til Selskabet. Det har vist sig i den Grad, at, da denne Fritagelse ophørte, har Selskabet maattet være betænkt paa at offre Penge for at faae Lærlinge, hvis de vilde have dem og det paa samme Tid, som det er mig fortalt, at f. Ex. en stempel Bondeskarl har vasket i Byen hos en bekjendt Landmand at maatte tjene gratis, blot for at nyde hans Undervisning. Der maa ved denne Deel af Selskabets Virksomhed ogsaa lægges Mærke til, at for alle de Huusbønder, som have havt saadanne unge Karle i Lære, har dette Forhold havt noget særdeles tiltrækkende. Disse unge Mennesker vare ikke blot i og for sig vakkre unge Mænd, men deres Stilling til Selskabet gjorde ogsaa, at Huusbonden kunde bringe dem til at virke paa en langt bedre og for Huusbonden langt behageligere Maade end i Almindelighed er Tilfælde. Medens jeg er langt fra at ville sige, at denne Deel af Selskabets Virksomhed ikke har været gavnlig og ikke bør fortsættes, vil jeg blot have dette anført, fordi det forekommer mig, at man let kunde overvurdere Fortjenesten deraf efter de

Utringer, der her, navnlig af den høitærede Indenrigsminister, ere fremkomne.

Et andet Hovedformaal for Selskabets Virksomhed er Engvandingens Udbredelse. Der kan aabenbart ikke være Tvivl om det Vigtige, navnlig for mange Dele af Danmark, i, at denne Kultur bliver udbredt, men hvad der vil kunne være Spørgsmaal om, det er, om det Hovedmoment, som Enhver vistnok maa have for Øie, som vil virke for Landmanden navnlig i denne Retning, om det Hovedmoment, god Defotomie, er til denne Dag tilstrækkeligt paaseet der- ved. Jeg maa tilstaae, at, idet jeg anerkjender Selskabets Billie og Stræben, troer jeg dog ikke, at det har været ganske heldigt i at forsøge det nysnævnte Moment for rette Indflydelse.

Den tredje Virksomhed, Selskabet har havt og har, er den aandelige Dannelse deels i landoekonomisk Retning, deels i almindelig Henseende. Jeg vil ikke udtale nogen Vadel over dets Virksomhed i den første Retning, skjøndt jeg maa tilstaae, at det forekommer mig, at, naar man — uagtet de meget betydelige Tilskud, deels derfra, deels andetsteds fra, visse af Selskabet understøttede litteraire Befræbelse have nydt, — seer hen til, hvor lidet Fremgang alligevel disse litteraire Produkter have havt, hvor lidet Udbredelse, og jeg tør vel tilføie, maastee hvor forholdsvis lidet indre Værd, disse litteraire Produkter have havt, da skulde man næsten komme til den Tro, at denne Fremdriven af slige Oplysningsmidler neppe har været ganske hensigtsmæssig, ligesom det i og for sig maa betragtes som et sørgeligt Phænomen, at man her i Landet ikke har havt en egentlig tilfredsstillende enten periodisk eller i det Hele landoekonomisk Litteratur. Seer man dernæst hen til den almindelige Oplysning, Selskabet har bidra-